

ProRail

**Samen zorgen voor
minder CO₂**

ProRail zorgt voor voldoende, betrouwbare en veilige railinfrastructuur, op een transparante, zakelijke en maatschappelijk verantwoorde wijze. Ons doel is om de beste netwerkmanager van het spoor in Europa te zijn. Dat geldt ook op het gebied van veiligheid en milieu.

Vanaf 01 december 2009 belooft ProRail bedrijven die klimaatbewust produceren. Dat doen we door ze bij aanbestedingen een streepje voor te geven. In deze brochure leest u hoe dat in de praktijk werkt.

Duurzaam

De trein is een milieuvriendelijk vervoermiddel en heeft een belangrijke maatschappelijke functie. Om dit verder te versterken, heeft ProRail een ambitieus milieubeleid met een concreet programma dat is gericht op duurzaamheid.

ProRail neemt daartoe initiatieven om haar producten en de totstandkoming ervan zo

duurzaam mogelijk te maken. Zo willen we zo zuinig mogelijk omgaan met grondstoffen en energie en zoeken onze medewerkers voortdurend naar duurzame oplossingen voor de vragen die ProRail krijgt. Tevens is ProRail bezig met het berekenen van haar eigen carbon footprint en zal zij een CO₂-reductie programma opstellen. Als onderdeel van dit reductieprogramma wil ProRail ook haar leveranciers stimuleren om duurzame producten te leveren en een duurzame bedrijfsvoering te voeren.

In dit kader heeft ProRail de CO₂-prestatieladder ontwikkeld.

We hebben dit instrument ontwikkeld om de bedrijven die deelnemen aan onze aanbestedingen uit te dagen en te stimuleren hun eigen CO₂-productie te kennen en te verminderen. Concreet geldt: hoe meer een bedrijf zich inspant om CO₂ te reduceren, hoe meer kans op gunning.

De CO₂-prestatieladder

Niveaus en invalshoeken

De CO₂-Prestatieladder heeft zes niveaus, opklimmend van 0 naar 5.

Per niveau krijgt een bedrijf aan de hand van een vaste set eisen een plaats op de prestatieladder. Deze eisen komen voort uit vier invalshoeken elk met een eigen weegfactor:

Code	Omschrijving invalshoek	Weegfactor
A	Inzicht (in de eigen carbon footprint)	40 %
B	CO ₂ -reductie (de vastgelegde ambitie)	30 %
C	Transparantie (de wijze waarop een bedrijf daarover intern en extern communiceert)	20 %
D	Deelname aan initiatieven (de mate waarin een bedrijf met collega-bedrijven samenwerkt op het gebied van CO ₂ -reductie)	10 %

Hoe beter de CO₂-prestatie van een bedrijf, hoe hoger de positie op de ladder.

Een bedrijf voldoet aan de eisen van een bepaald niveau indien (1) voldaan is aan de minimale eisen voor A, B, C en D van desbetreffend niveau en aan de eisen van de onderliggende niveaus en (2) de som van de gewogen scores op dat niveau minstens 90% van de maximale score is.

De exacte eisen zijn vervat in een certificatieschema en de daarop gebaseerde auditchecklijsten. ProRail is beheerder van dit schema. In deze brochure vindt U een globale beschrijving van het certificatieschema, het reglement en de begrippenlijst.

De auditchecklijsten vindt u op onze website.

De CO₂-prestatieladder en certificatieschema (algemeen)

CO ₂ -PRESTATIELADDER	
Niveau	Certificatieschema (globaal)
5	Bedrijf vereist van haar A-leveranciers een CO ₂ -emissie-inventaris conform de ISO 14064-1 of equivalent voor scope 1 en 2. Daarnaast beschikt en rapporteert bedrijf over kwantitatieve reductiedoelstellingen voor scope 1, 2 en 3. Het monitoren van de voortgang ten opzichte van deze doelstellingen is opgenomen in de reguliere planning- en controlcyclus. Bedrijf heeft zich publiekelijk gecommitteerd aan een CO ₂ -reductieprogramma van de overheid of een NGO en neemt actief deel in het opzetten en of uitvoeren van een (sectorbreed) CO ₂ -reductieprogramma in samenwerking met overheid en/of NGO.
4	Bedrijf bezit een CO ₂ -emissie-inventaris conform de ISO 14064-1 voor scope 1, 2 en 3 en beschikt hierbij over kwantitatief geformuleerde reductiedoelstelling voor scope 1, 2 en 3. Bedrijf rapporteert periodiek over de voortgang ten opzichte van haar doelstellingen. Bedrijf onderhoudt een dialoog met overheden en NGO 's over haar CO ₂ -reductiestrategie en neemt initiatief tot het ontwikkelen van projecten die de sector faciliteren in CO ₂ -reductie.
3	Bedrijf rapporteert over haar scope 1 en 2 CO ₂ -emissies conform de ISO 14064-1 en beschikt over kwantitatief geformuleerde doelstellingen om deze CO ₂ -emissies te reduceren. Bedrijf communiceert genoemde doelstellingen zowel intern als extern en heeft een actieve rol in (sector)initiatieven rond klimaatverandering.
2	Bedrijf heeft inzicht in haar eigen energieverbruik en heeft de ambitie energieverbruik te verminderen. Bij het beleid t.a.v. deze ambitie maakt bedrijf onderscheid tussen reduceren van energieverbruik, het afnemen van groene stroom, gebruik biobrandstoffen en of compensatie. Bedrijf communiceert (minimaal) intern over genoemde maatregelen en neemt deel in een sectorinitiatief rond klimaatverandering.
1	Bedrijf heeft inzicht in belangrijkste energiestromen en onderzoekt mogelijkheden om energieverbruik te reduceren. Bedrijf communiceert ad hoc over haar energie reductiebeleid en weet welke initiatieven er spelen in de sector.
0	Bedrijf heeft weinig of geen inzicht in het eigen energieverbruik of in zijn CO ₂ -emissies en heeft geen aantoonbare CO ₂ -reductieambities. Daarnaast communiceert bedrijf noch intern, noch extern over haar visie of beleid rondom klimaatverandering en neemt geen deel in sectorinitiatieven op dit gebied.

Toepassing

Elk bedrijf beoordeelt zijn eigen CO₂-prestaties aan de hand van het certificatieschema en de auditchecklijsten. Vervolgens verifieert een certificerende instelling (CI) de opgaven op basis van de, door het bedrijf aangereikte, informatie zoals beleidsdocumenten, technische rapporten, management verslagen, notulen, jaarverslagen, communicatieprocedures en middelen.

De CI stelt het bereikte niveau vast en reikt het overeenkomstige **CO₂-bewust Certificaat** uit. ProRail accepteert hiervoor alle certificerende instellingen met een NEN ISO-14065 accreditatie. Een overgangsregeling is opgenomen in de begrippenlijst onder CI.

Als een bedrijf ProRail een aanbieding doet, stuurt het bedrijf een kopie van zijn certificaat mee. Dat geldt voor alle bedrijven die deelnemen aan een aanbesteding en in aanmerking willen komen voor gunningvoordeel: van adviesbureau tot bouwbedrijf.

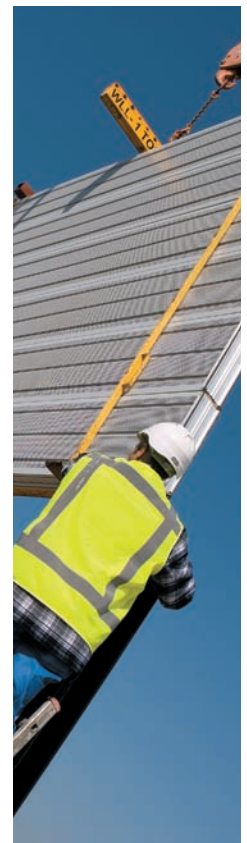
Voordeel bij gunning

Het niveau dat een bedrijf heeft bereikt in het verminderen van zijn CO₂-uitstoot vertaalt zich in een 'gunningvoordeel'. Hoe hoger het niveau op het certificaat, hoe meer voordeel het bedrijf krijgt bij de gunningafweging. Zie tabel hieronder.

Bij gunning op basis van "de laagste prijs" betekent dit gunningvoordeel een (fictieve) korting van 10, 7, 4, 2, 1 of 0 procent op de inschrijfprijs. Bij gunning op basis van "de meest economische aanbesteding" wordt de prijscomponent in de score met het percentage van het gunningvoordeel aangepast. Hoe precies, blijkt uit de aanbestedingsdocumenten van ProRail.

CO ₂ -bewust Certificaat niveau	Gunning voordeel
5	10 %
4	7 %
3	4 %
2	2 %
1	1 %
0	0 %

Vaak neemt een samenwerkingsverband van bedrijven deel aan een aanbesteding. In zo'n situatie is het bedrijf met de laagste score op de CO₂-prestatieladder bepalend voor het gunningvoordeel.

Ervaring opdoen

We houden er rekening mee dat bedrijven tijd nodig hebben om te wennen. In 2009 willen we vooral ervaring opdoen met de CO₂-prestatieladder. In de loop van de jaren zullen de CO₂-prestaties steeds zwaarder gaan meewegen in de gunning. Ook is het op termijn mogelijk dat we de CO₂-prestatieladder gebruiken als selectiemiddel bij aanbestedingen: alleen wie een bepaald niveau heeft bereikt, kan deelnemen aan onze aanbesteding. Het is de ambitie van ProRail dat we de CO₂-prestatieladder uiteindelijk niet meer nodig hebben omdat alle bedrijven het hoogste niveau hebben bereikt.

Met de CO₂-prestatieladder stimuleert ProRail bedrijven om hun CO₂-uitstoot te verminderen. Daarnaast nodigen we bedrijven nadrukkelijk uit om voorstellen in te dienen die leiden tot een lagere CO₂-emissie van ProRail systemen. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een unsolicited proposal.

Belangrijke voordelen

Samen zorgen voor minder CO₂-uitstoot biedt belangrijke voordelen: voor ons en voor de bedrijven waarmee we samenwerken.

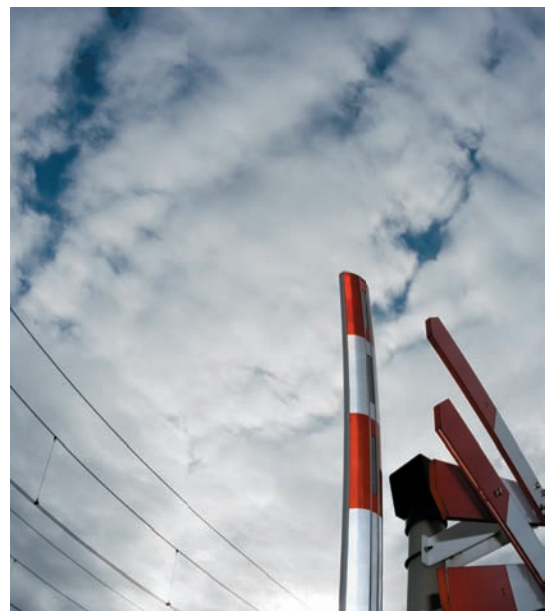
ProRail draagt ermee bij aan (maatschappelijke) doelstellingen voor de lange termijn en toekomstige generaties. Bedrijven geven met CO₂-reductie mede invulling aan hun wijze van maatschappelijk ondernemen en vergroten natuurlijk hun gunningkansen en verminderen energieverbruik (en -kosten).

De Rijksoverheid ondersteunt bedrijven in hun CO₂-vermindering met subsidies. De regeling voor Energie Investeringsaftrek (EIA) is zo'n subsidie: bedrijven kunnen voor investeringen in energiezuinige en/of duurzame energie fiscale vergoedingen krijgen. Daarnaast zijn er energiesubsidies voor ontwikkelingsprojecten, waaronder de Unieke Kansen Regeling (UKR). SenterNovem voert deze regelingen uit.

Het certificeren

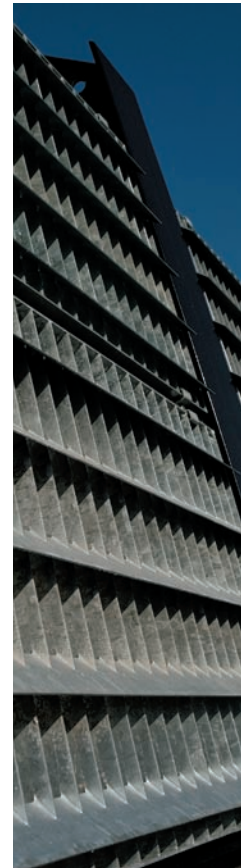
De detailinformatie over het certificeren vindt u op onze website. Deze bevat de volgende delen:

1. De auditchecklijsten per invalshoek.
  - A. Inzicht.
  - B. CO₂ reductie.
  - C. Transparantie.
  - D. Deelname aan initiatieven.
2. Het deel "Van checklijsten naar certificaten" met daarin
  - Voorwaarden voor certificatie.
  - Een voorbeeld van een ingevulde scoringsmatrix.
3. De te gebruiken conversiefactoren voor de omrekening van energiedrager en of activiteit naar de hoeveelheid CO₂-emissie.

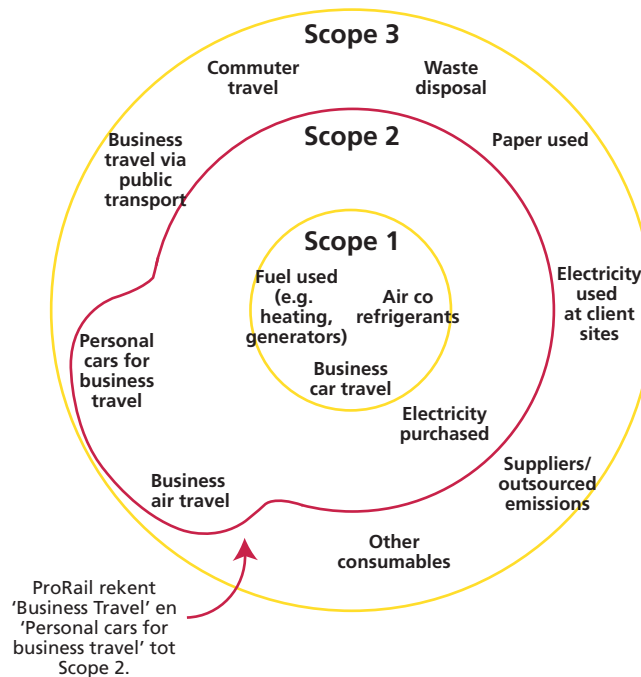
Begrippenlijst

A-leverancier	Een A-leverancier is een leverancier die behoort tot de groep van grootste leveranciers van het bedrijf die samen verantwoordelijk zijn voor tenminste 80% van de inkoop-omzet.
Actueel	Actueel betekent niet ouder dan 1 jaar tenzij uit de tekst duidelijk anders blijkt.
Carbon footprint	Synoniem voor CO ₂ -voetafdruk of CO ₂ -emissie-inventaris: een maat voor de uitstoot van CO ₂ als gevolg van het gebruik van fossiele brandstoffen in het verkeer, luchtvaart, transport, productie van elektriciteit, verwarming et cetera.
Certificerende Instelling (CI)	Een certificerende instelling (CI) is door ProRail bevoegd om een verificatie uit te voeren indien deze CI door de RvA of door een lid van het IAF is geaccrediteerd conform de ISO 14065. Als overgangsregeling tot eind 2010 geldt dat ook bevoegd zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Een CI die door de RvA is geaccrediteerd conform de EA-6/03. • Een CI die door de RvA is geaccrediteerd voor certificatie volgens de ISO 14001 (werkerreinen: bouw, materieel én technische advisering) en of EMAS en die naar het oordeel van ProRail voldoende expertise kan inzetten om verantwoord genoemde verificaties uit te voeren.
EN 16001	NEN-EN 16001 Energy management systems – Requirements with guidance for use (draft).
Energie audit	Een energie audit is een milieu audit met de focus op de energieaspecten van het bedrijf. Om gerichte maatregelen te kunnen nemen voor het verminderen van het energieverbruik en de daaraan verbonden kosten is het nodig een inzicht te verwerven in het bestaande energieverbruik, in de verdeling ervan over de verschillende bedrijfsdoeleinden, de oorzaken van energieverlies, et cetera. Zie ook NEN-EN16001.
GHG-protocol	Green House Gas Protocol http://www.ghgprotocol.org/ Het 'Greenhouse Gas Protocol (GHG Protocol) Initiative' werd in 1998 gelanceerd door WBSD/WRI met de dubbele doelstelling om een internationale standaard te ontwikkelen voor de verantwoording en de verslaggeving in verband met de uitstoot van broeikasgassen door bedrijven en om deze standaard zo breed mogelijk te verspreiden. Het GHG-protocol bestaat uit twee modules: <ul style="list-style-type: none"> • <i>GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard</i>. Dit document bevat een stappenplan, richtlijnen om CO₂-uitstoot te kwantificeren en erover te rapporteren. • <i>GHG Protocol Project Quantification Standard</i>. Een gids om de resultaten van CO₂-reductieprojecten te meten.
ISO 14064-1	Nederlandse norm NEN-ISO 14064-1 (en) <i>Omschrijving:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Broeikasgassen - Deel 1: Specificatie met richtlijnen voor kwantificering en verslaggeving van broeikasgasemissies en -verwijdering op bedrijfsniveau
ISO 14064-3	Nederlandse norm NEN-ISO 14064-3 (en) <i>Omschrijving:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Broeikasgassen - Deel 3: Specificatie met richtlijnen voor de validatie en verificatie van verklaringen inzake broeikasgassen
ISO 14065	Nederlandse norm NEN-ISO 14065 (en) <i>Omschrijving:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Broeikasgassen - Eisen aan instellingen die broeikasgas validaties of verificaties uitvoeren ten behoeve van gebruik bij accreditatie of andere vormen van erkenning
ISO 14064, opmerking	<i>(uit de ISO 14064-1)</i> ....., this part of ISO 14064 incorporates many key concepts and requirements stated by World Business Council for Sustainable Development / World Resources Institute (WBSD/WRI). <i>Users of this part of ISO 14064 are encouraged to refer to WBSD/WRI for additional guidance on applying relevant concepts and requirements.</i>
Keten	Keten is gedefinieerd als een bepaalde lijn van aanvoerende en afnemende bedrijven.
Klein bedrijf	Een bedrijf is klein als de totale CO ₂ emissie van kantoren en bedrijfsruimten samen kleiner is dan 500 ton/jaar en de CO ₂ emissie van alle bouwplaatsen en productie-locaties samen kleiner is dan 2000 ton/jaar.

NGO	Een niet-gouvernementele organisatie (of NGO, ook wel non-gouvernementele organisatie) is een organisatie die onafhankelijk is van de overheid en die zich op een of andere manier richt op een verondersteld maatschappelijk belang. Over het algemeen gaat het om organisaties die werken aan het bevorderen van milieubescherming, gezondheid, ontwikkelingswerk of het bevorderen van de mensenrechten.
Scope 1 emissies of directe emissies	Scope 1 of directe emissies zijn emissies door de eigen organisatie, zoals emissies door eigen gas gebruik (bijv. gas boilers, warmtekrachtinstallaties en ovens) en emissies door het eigen wagenpark. Zie ook scopediagram hierna.
Scope 2 emissies of indirecte emissies	Scope 2 of indirecte emissies zijn emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit die de organisatie gebruikt, zoals emissies door centrales die deze elektriciteit leveren. ProRail rekent "Business Travel" en "Personal Cars for business travel" tot scope 2. Zie ook scopediagram hierna.
Scope 3 emissies of overige indirecte emissies	Scope 3 of overige indirecte emissies zijn emissies, veroorzaakt door activiteiten van de eigen organisatie, zoals emissies van zakenreizen, gebruik taxi, papierverbruik, afvalverwerking. ProRail rekent "Business Travel" en "Personal Cars for business travel" tot scope 2. Zie ook scopediagram hierna.

Scopediagram

Sector	Sector wordt gedefinieerd als de keten, inclusief vergelijkbare concurrerende bedrijven.
Vrijwillig CO₂-reductie-programma	Een programma opgezet door overheid of NGO 's. In een dergelijk programma committeren organisaties zich vrijwillig aan het reduceren van CO ₂ . Voorbeelden van dergelijke programma's zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Climate Savers, WWF: http://www.worldwildlife.org/climate/item3799.html • Economy Light, Stichting Natuur en Milieu. www.economylight.nl. • Climate Disclosure Project. www.cdproject.net

Reglement

In dit reglement staan de regels voor toepassing van de CO₂-prestatieladder en het certificatieschema

a. Bepalen niveau op CO₂-prestatieladder

Een bedrijf voldoet aan de eisen van een bepaald niveau indien (1) voldaan is aan de minimale eisen voor A, B, C en D van desbetreffend niveau en aan de eisen van de onderliggende niveaus en (2) de som van de gewogen scores op dat niveau minstens 90% van de maximale score is.

Een bedrijf zonder certificaat bevindt zich per definitie op niveau 0 van de ladder.

b. Vaststellen niveau op CO₂-prestatieladder

- Tot de "organizational boundary" van het bedrijf hoort tenminste de rechtspersoon die meedoet aan de aanbesteding.
- Het bedrijf bepaalt door middel van een zelf-evaluatie (of interne audit) haar niveau op de CO₂-prestatieladder. Voor kleine bedrijven gelden de eisen 5A, 4C, 5C, 4D en 5D niet. Aan deze eisen is dan derhalve (fictief) voldaan.
- Aan de hand van de conclusie uit haar zelf-evaluatie stelt het bedrijf een portfolio met de benodigde bewijsdocumenten op.
- Daarna schakelt het bedrijf een certificerende instelling (CI) in voor de verificatie van het vastgestelde niveau – de eisen vastgelegd in het certificatieschema gelden hierbij als standaard. De verificatie van de carbon footprint (niveau 4) wordt gedaan conform de ISO 14064-3 met een "beperkte mate van zekerheid" (limited level of assurance).
- Een succesvolle verificatie wordt afgesloten met een verificatierapport met daarin een verklaring van de CI.
- ProRail behoudt het recht van toezicht op het certificeren (naast de RvA).

c. Conversiefactoren

De te gebruiken conversiefactoren voor de omrekening van energiedrager en of activiteit naar de hoeveelheid CO₂-emissie staan vermeld in het deel "Het Certificeren".

Afwijkingen dienen met redenen te worden omkleed en ter toetsing aan de CI te worden voorgelegd.

d. Certificerende instelling (CI)

Een certificerende instelling (CI) die aan de voorwaarden voldoet, zie begrippenlijst, is door ProRail bevoegd als onafhankelijke derde partij om een verificatie uit te voeren en CO₂-bewust Certificaten uit te reiken.

e. Periodieke evaluatie en controle na certificatie

Een certificaat heeft vanaf de dag van afgifte een geldigheid van 3 jaar. Het certificaat voldoet aan de vereisten beschreven in ISO14064-3 en beschrijft duidelijk het door het bedrijf behaalde niveau op de prestatieladder (inclusief scores op de verschillende invalshoeken). Door middel van een jaarlijkse herbeoordeling toetst de CI of het vastgestelde niveau nog steeds van toepassing is. Bij veronderstelde stijging op de ladder, staat het een bedrijf vrij om op elk gewenst moment een hercertificatie aan te vragen bij de CI.

f. Aanbieding is zonder gunningvoordeel substantieel te hoog

ProRail zal aanbiedingen die zonder gunningvoordeel, volgens mededeling van ProRail, substantieel afwijken van de kostenraming van ProRail niet verder in de aanbestedingsprocedure meenemen. Substantieel is meer dan 10 % tenzij anders bepaald in de aanbestedingsprocedure.

g. Grenswaarde scope 3

Emissies, voortkomend uit de scope 3 bronnen die samen minder zijn dan 2,5% van de totale gerapporteerde emissies op jaarbasis, zijn vrijgesteld van rapportage.

h. Combinaties

Als een samenwerkingsverband van bedrijven, een combinatie, deel neemt aan een aanbesteding dan is het bedrijf met de laagste score op de CO₂-prestatieladder bepalend voor het gunningvoordeel.

i. Geldigheid van de CO₂-prestatieladder

1. De laatste versie van de CO₂-prestatieladder door ProRail gepubliceerd op het internet is van toepassing.
2. Uitzonderingen op de toepassing van de CO₂-prestatieladder zijn te vinden in de aanbestedingsdocumenten.
3. ProRail behoudt het recht om de publicatie en de toepassing van de CO₂-prestatieladder te stoppen.

Meer informatie

Als u naar aanleiding van de **CO₂-prestatie-ladder** of de toepassing ervan vragen of suggesties hebt, bent u welkom bij Aanbestedingszaken, Kostenmanagement en Inkoop (AKI): aki@prorail.nl of telefoon 030 - 235 71 61.

Voor meer informatie over het **duurzaamheidsbeleid van ProRail** kunt u terecht bij ProRail/SpO, ter attentie van Programmanager Duurzaamheid, Postbus 2038, 3500 GA Utrecht, of telefoon 030 - 235 52 15.

Voor de **geldende versie van deze brochure** en de informatie over het certificeren verwijzen we u naar onze ProRail webpagina www.ProRail.nl en dan onder Zakenpartners en vervolgens onder Aanbesteden en inkoop.

De CO₂ prestatieladder is door ProRail ontwikkeld met bijdragen van KPMG Sustainability, Amstelveen en CCI (www.carbon-constraint-initiatievs.com), Antwerpen

ProRail

Bezoekadres
Moreelsepark 3
3511 EP Utrecht
030 235 39 22

Postadres
Postbus 2038
3500 GA Utrecht

www.prorail.nl